

Tekerrür Eden Tarih 10 Bölümküsil Sultan

– Sami Biber · 20 Haziran 2019

TEKERRÜR EDEN TARİH-10. BÖLÜM–KIZIL SULTAN

II. Abdülhamit tahta geçtiği andan itibaren Osmanlı Devletinde ve ilişkili olduğu her devlette, toplulukta hangi açıdan bakarsanız bakın bir canlanma başlamıştı. Meşrutiyet yönetiminden tekrar mutlakiyete geçtiği, anayasayı rafa kaldırdığı günden itibaren Devlet-i Aliyenin her köşesinde her bucağında bir canlanma başlamıştı.

Mesela ta Abdülaziz döneminde başlamış olan "Hürriyet, eşitlik, adalet, kardeşlik " İsteklileri meşrutiyetin kaldırılmasıyla canlanmıştı.

Berlin Antlaşmasından sonra Ermeniler canlanmıştı mesela... Bu dönemde 1885 de Van'da Armenekan, Cevevre'de 1887 de Hınçak ve Tiflis'te 1890 da Taşnak örgütleri kurulmuştu ve bu örgütler tabii ki Osmanlı Devletinin varlığının bekası için kurulmuyordu.

Balkanlardaki canlanmayı söylemeye gerek yok. Yunan, Bulgar, Sırp, Makedon, Romen, cemi-i cümlesi daha bir canlanmıştı.

İngiltere acayip şekilde canlanmıştı, zira Osmanlı Devleti, 1870 de milli birliğini kurup güçlü bir devlet olarak sömürge yarışına dalmak isteyen Almanya ile dirsek temasına başlamıştı. Artık Osmanlı Devletinin güçsüz bir devlet olarak varlığını sürdürmesini istemek mümkün olmadığına göre parçalanmasında bir mahsur yoktu. O halde her türlü mel'aneti canlandırması gerekiyordu.

Rusya daha bir canlanmıştı çünkü öyle görülüyordu ki artık İngiltere, yoluna taş koymayacaktı.

Avusturya- Macaristan canlanmıştı. O da " Balkan topraklarını Ruslara kaptıracağıma ben kapayım. O halde daha canlı olmam lazım." Diyordu.

Her ne kadar fotoğraflarda kambur, bitkin, oldukça yorgun bir insan gibi görünse de II. Abdülhamit o yakışıklı dedesi II. Mahmut'dan, Avrupai bir görünüşe sahip babası Abdülmecit'ten, pehlivan amcası Abdülaziz'den ve tahtın hali hazırdaki diğer varisleri olan kardeşleri Murat, Reşat ve Vahdettin'den çok daha canlıydı ve elinden geldiğince, gücünün yettiğince ve içinde bulunduğu şartlar elverdiğince devleti de canlandırmaya çalışmaktaydı.

İsyanlar, ihtilaller, savaşlar, politik boğuşmalar, aleyhine yazılan-çizilen onca yazı ve bir taraftan da Duyun-u Umumiye gibi bir belanın içinde olmasına rağmen bu belalardan kurtulmak için öncelikle

cehaletle mücadele etmesi gerektiğini çok iyi biliyordu. O bakımdan tüm bu bela ve musibetler içinde okul açmak onun birinci hedefi oldu.

Bu bağlamda ilköğretimi mecburi kılmakla işe başladı II. Abdülhamit. Bunu 1876 Kanunu-u Esasisine bir madde olarak şöyle yerleştirdi : “Osmanlı efradının kaffeince tahsil-i maarifin birinci mertebesi mecburi olacak ve bunun deracatı ve teferruatı nizam-ı mahsus ile tayin kılınacaktır”

II. Abdülhamit döneminde sade okulların sayısındaki artış bile onun eğitim öğretime ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Mesela onun döneminde Sayıları 200 olan iptidailerin(ilk okullar) sayısı 5000 civarına, Rüştîyelerin(Ortaokul) sayıları 250 den 600 e, İdâdîlerin(Lise) sayısı 4 den 32 ye çıkmıştır. Bu tabii ki koskoca Osmanlı Devleti için yeterli değildir ama kendisinden önceki dönemlerle kıyaslandığında muazzam bir gelişmedir.

Bu saydıklarım dışında: Deniz Mühendis Okulu, Askeri Tıp Okulu (GATA'nın atası), Kuleli Askeri okulu, Mekteb-i Harbiyeler (Harp Okulları yani) ,Askeri Baytar Okulu, Kurmay Okulu, Mekteb-i Mülkiye (Siyasal Bilgiler Fak.), Mekteb-i Tıbbiye-i (Marmara Üniv.Tıp Fak.), Mekteb-i Hukuk, Ziraat ve Baytar Mektebi, Hendese-i Mülkiye (Yüksek mühendis okulu), Daarül Muallim-i Adliye (Yüksek Adalet Okulu), Maliye-i Mekteb-i Ali (Yüksek Ticaret Okulu), Ticaret-i Bahriye (Deniz Ticaret Okulu), Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel sanatlar fak.), Hamidiye Ticaret Mektebi (İktisadi ve Ticari ilimler akademisi), Aşiret Mektebi (Osmanlılık fikrini yaymak için), Bursa'da İpekböcekçiliği okulu, Dilsiz ve Âmâ Okulu, Bağcılık ve Aşıcılık Okulu, Orman ve Madencilik Okulu, Polis Okulu onun tarafından kurulmuştur.

Tüm bunların dışında daha önce de belirttiğim gibi demiryolları ve fabrikalar...Beykoz ve Kağıthane kağıt fabrikasından, Yıldız Çini fabrikasına, Hereke dokuma fabrikasından Yedikule Havagazı fabrikasına kadar kurulan yeni fabrikalar...

Bayezıt kütüphanesinin açılması, Darü'laceze'nin açılması, Şişli Etfal hastanesinin açılması...Saymakla bitecek değildi onun zamanındaki yenilikler ve gelişmeler. Üstelik oldukça dindar olmakla beraber yüzü batıya dönük bir padişahtı. Kendi evlatlarına bile piyano eğitimi aldırıyordu. Onun zamanında ilk kez 15 orta okulda karma eğitim (kız- erkek karışık) yapılmıştı. Kimi devlet okullarında ama özellikle özel okullarda kız öğrencilere verilen eğitime bakıyordu, başlarının açık mı kapalı mı olduğuna değil...

II. Abdülhamit, ülkede bu faaliyetleriyle (ki buraya yarısını bile almadım) devlete yeniden canlılık kazandırmaya çalışırken öte taraftan da artık İngiltere, Fransa ve Rusya gibi devletlere güvenilemeyeceğini ama dünyada sap gibi yalnız yaşamanın da mümkün olmadığını iyi bildiğinden, bir müddettir Osmanlı Devleti ile flört etmeye çalışan Almanya'ya göz kırpmaya başladı.

Bundan böyle artık “ Denge Politikası” Uygulayacaktı. Yani Avrupalı büyük devletlerin Osmanlı Devleti üzerindeki birbirleriyle çatışan emellerini Osmanlı Devletini ayakta tutmak için kullanacaktı. Bunun için

de duruma göre "Alman bizim dostumuz, feda olsun postumuz." Diyecek; duruma göre de " İngiltere dostumuz, feda olsun postumuz." Günümüzde olduğu gibi yani. ABD ile dost iken Rusya'ya" Senin savaş uçağın nasıl benim sınırimdan bir santim içeri girer ulan. Aha da işte böyle indiririm" Demek, ABD, pkk ya beş bin tır silah yardımı yapıp bir de Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan edince Rusya'nın koluna girip " Haddini bil Amerika!" Diye postayı koymak.

1882 de Alman Askeri Reform Heyetinin göreve başlaması, 1885 yılında bu heyetin başına Von der Goltz'un getirilmesi Avrupayı (Tabii ki özellikle İngiltere'yi) tedirgin ediyordu. Bu arada Osmanlı padişahı hedefi büyütmüş, taaa Japon İmparatoru ile dahi kanka olmaya çalışıyordu. Hatta dönüş yolunda bir fırtınaya kapılıp batsa bile Ertuğrul Fırkateyni 1889 yılında Japon İmparatoru Meiji'ye Osmanlı Sultanı II. Abdülhamit'ten pek çok hediye taşımış, böylece Türk- Japon dostluğu başlamıştı.

Velhasılıkelam Avrupa nazarında II. Abdülhamit çizmeyi aşmaktaydı. Efendi efendi tahtında oturup " Gülelim eğlenelim kâm alalım dünyadan." Demiyor tam tersine " Ne gülmesi, ne eğlenmesi. Bundan sonra tasarruf yapacağız. Her kes yerli malı kullansın." Diyordu.(Yıldız Sarayı gibi bir israfı bizzat kendisi yaptırmış olsa da...) Dahası adamın abdestsiz adım atmadığı söyleniyordu ki bu lehine artı puan demektir. Yani devrilmesi zor olabilirdi. Zira Anadolu halkı her zaman dindar hükümdarları severdi.

1889 da Ertuğrul fırkateyni yurt dışına giderken aynı yıl yurt dışından oldukça aziz (!) bir misafır geldi. (Aziz diyorum zira ona daha sonraları Hacı Wilhelm bile dedik.) Evet Alman İmparatoru Wilhelm İstanbul'a geldi.Bunun ayrıntılarına fazla girmeyeceğim ama hemen peşinden Anadolu-Osmanlı Demiryolu Anonim Şirketi kurulması, Genel Müdürlüğe Otto von Kühlmann'ın getirilmesi, İngiltere Kraliçesi Victoria'nın sinirlerini zıplattı. Osmanlıya haddini bildirmesi gerekiyordu. 1890 da Bulgaristan ve Makedonya'da olduğu gibi doğuda da Ermeni çeteleri faaliyetlerini arttırdılar. Osmanlı Devleti İngiltere'yi gıcık etmeye devam etti. Mesela Selanik-Manastır hattının imtiyazının Deutsche Bank'a bağlı bir Alman grubu adına hareket eden M. Alfred Kaulla'ya verdiği gibi 1891 de Ermeni çetelerine karşı Hamidiye Alaylarını kurdu. Böylece 1894 yılına gelindi.

1894 yılında İstanbul'da büyük bir deprem oldu ama asıl deprem Güneydoğuda yaşandı. Bu tarihte Sason'da Ermeniler ayaklandı. Aslında bu, Sason Ermenilerinin ayaklanması değildi. İsyanı çıkaranlar Rusya'dan gelmiş olan Taşnak çeteleriydi. Rus Ermenileri ve Türk Ermenilerinin sınırlardan serbestçe geçme hakkı olduğundan Rusya'dan Sason'a gelen Taşnak Çeteleri burada Türk Ermenileri isyana teşvik ettiler, onlardan yeterli desteği göremeyince de bizzat kendileri ve çok az sayıdaki destekçileri ile Sason ve köylerinde katliam yaptılar.

Burada dikkat etmek lazım. Sason'da o tarihlerde kimler yaşıyor? Kürtler ve Ermeniler. Peki Ermeniler kimleri katletti? Kürtleri elbette. O halde bugün sözde Kürt davasının temsilcisi olduğunu iddia eden pkk terör örgütü üyelerinin önemli bir bölümünün Ermeni olmasını, örgütün Ermeni seviciliğini nasıl izah edebiliriz?

Evet, devlet tabii ki bu isyana sessiz kalmadı. Hamidiye alayları da boşuna, süs olsun diye kurulmamıştı. İsyân ne kadar sert olduysa isyanı bastırmak da o denli sert oldu ve ne yazık ki arada isyanı asla benimsemeyen Ermeniler de kaynadı.

İşte bu isyan bir anda Avrupanın ve basınının en büyük sorunu, dillendirdiği mesele haline geldi. Amiyane tabirle "Allah'ın bile unuttuğu" Sason, bir anda Avrupanın en önemli gündem maddesi haline geldi ve işte bu isyandan hemen sonra Avrupa artık II. Abdülhamit'e "Diktatör" Demeye, onu artık gazete ve dergilerinde "Kızıl Sultan" Olarak anmaya başladı. Ancak, Sultan'a, diktatör, kızıl sultan, hatta daha ağır hitaplarda bulunanlar sadece Avrupa değildi. Kendi ülkesindeki Türklerden bile ona "Pinti Hamit, Sefil Baykuş, Gölgesinden Korkan Ödlek." Diyenler olduğu gibi onu "Kızıl Sultan" Olarak görenler hiç de azımsanmayacak kadar çoktu. (14. Fotoğraf ile ilgili açıklamamı da mutlaka okuyun.)

RESİMLER

1- Darü'l Aceze

2- Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi)

3- Üsküdar Kız Sanayi Mektebi öğrencileri

4- Yıldız Porselen Fabrikası

5- Kaiser II. Wilhelm

6- Wilhelm Coleman von der Goltz

7- 8-9-10-11-12-13- Avrupa basınında II. Abdülhamit... " Katil, Kasap, Kızıl Sultan" Temalı Karikatürler.

14- Bu karikatür bizimkiler tarafından yapılmış. Her ne kadar Padişah II. Abdülhamit tahttan indirildikten sonra yapılmış bir karikatür olsa da içindeki hainlerin de dış güçlerle aynı ağız kullandıklarını göstermesi açısından önemlidir. Hatta iç hainlerin dış düşmanlardan daha düşman olduklarını göstermesi bakımından daha önemlidir.

Karikatürün üstünde(Siyah çerçeve içine aldığım kısımda) " Sabık Hünkar, Hünkar " Yazmaktadır. Bunun manası " Eski Hünkar Kan dökücü" Dür. Hünkar, Kan dökücü demektir. Tahttan indirildikten sonra bile ona karşı kini sönmeyenler vardır maalesef.